Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Maria Dolores Etxebarria Aranburu

Aulesti, Bizkaia (1937)

Aurkibidea

Biografia

Dolores Salutregi da ezkontza-izena. Aulestin jaioa, ama bertakoa zuen eta aita Xemeingoa (Markina-Xemein). Denda zuten eta gainean bizi ziren. Hiru senidetan gazteena zen Dolores. Aulestin ibili zen eskolan, eta amari laguntzen zion dendan. 15 urte zituenean, familia Ameriketara joan zen, 1952an. Parma (Idaho) herrian bizi izan ziren. Aita ardi-lanetan ibili zen lehenengo eta gero azukre lantegi batean. Oinarrizko ikasketak egin ostean, Dolores Boisera joan zen institutura eta bertan hasi zen lanean, Estatuarentzat, bulegari. Ricardo Salutregi (Boisen jaioa baina euskal jatorrikoa) ezagutu zuen bertan, bere senarra izango zena. Ezkondu eta bi alaba izan zituzten. 1980ean itzultzaile hasi zen lanean, bereziki mexikarrekin. Boiseko euskal etxeko kide aktiboak izan dira senarra eta biak.

Zintak

AUL-028

- **Proiektua**: Lea Ibarreko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Idoia - Sapsootham, Itziar
- **Data**: 2025-09-13
- **Iraupena**: 41 min
- **Euskarria**: None
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. 1937an Aulestin jaioa

- **Erref**: AUL-028/002
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 00:00:30. **Bukatu**: 00:01:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Maria Dolores Salutregi. Dolores deitzen diote. Salutregi ezkontza abizena du. Aitaren abizena Malaxetxebarria zen, baina Etxebarria-ra aldatu zuten. Amarena Aranburu. 1937ko irailaren 1ean jaio zen, nahiz eta jaiotza-data abuztuaren 31n jarri zioten. Aulestiarra, Murelagakoa.

2. Denda izan zuten Aulestiko herrigunean

- **Erref**: AUL-028/003
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:01:58. **Bukatu**: 00:03:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Aita Markina-Xemeingoa zuen eta ama aulestiarra. Herrigunean bizi ziren eta denda zeukaten etxebizitzaren behealdean. Denetarik saltzen zuten: jatekoa, telak, oinetakoak... Ama egoten zen dendan. Aita banaketan ibiltzen zen furgonetarekin. Bi neba nagusiago zituen. Batzuetan laguntzen zion amari dendan , baina 15 urte zituela joan ziren EEBBra.

3. 1952an Ameriketara; ez zuen joan nahi

- **Erref**: AUL-028/005
- **Iraupena**: 0:03:01. **Hasi**: 00:03:41. **Bukatu**: 00:06:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara joateko arrazoiak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Diaspora » Euskaldunak diasporan » Euskaldunak diasporan

Laburpena:
Aita gaztetan Ameriketan egon zen eta beti zuen gogoan hara itzultzea. Amaren neba bat bertan bizi zen eta hark proposatuta joan zen aita 1951n. Beraiek 1952an joan ziren, justu berak 15 urte bete zituen egunean. Doloresek ez zuen joan nahi eta 18 urte betetakoan Euskal Herrira itzuliko zela esaten zuen, baina pentsaera aldatu zitzaion gero. New Yorken bizi ziren batzuek amari Idahori buruz esan ziotena.

4. New Yorketik Idahora kotxez osabarekin

- **Erref**: AUL-028/006
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 00:06:42. **Bukatu**: 00:09:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan
- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara bidaia
- Diaspora » Lana diasporan » Bestelako lanak diasporan
- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Familia eta harremanak diasporan

Laburpena:
Aita lanean zegoenez, amaren neba joan zitzaien New Yorkera bila eta kotxez egin zuten handik Parmarako (Idaho) bidea. 10 egun behar izan zituzten. Amak eta Doloresek bidean ikusten zituzten etxetxoak oiloentzako etxeak zirela uste zuten. Osabaren etxean bizi izan ziren. Aitak ardiekin lan egin zuen hasieran, baina berehala azukre lantegi batean hasi zen, Oregonen.

5. Ikasketak zirela eta, Parmatik Boisera

- **Erref**: AUL-028/007
- **Iraupena**: 0:00:53. **Hasi**: 00:09:27. **Bukatu**: 00:10:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Parman bizi izan ziren osabaren etxean. Eskola amaitu zuenean, Boisera joan zen institutura. Han familia euskaldun baten etxean egon zen hiru hilabetez. Lanean hasi zenean, beste neska euskaldun batekin batera pisu batean bizi izan zen.

6. Eskolan isilik, ingelesez ez zekielako

- **Erref**: AUL-028/008
- **Iraupena**: 0:01:02. **Hasi**: 00:10:20. **Bukatu**: 00:11:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Ameriketara joan zenean ez zekien tutik ere ingelesez. Neba zaharrenak hara joan orduko zerbait ikasi omen zuen eta hark lagundu zien hasieran. Eskolan isilik egoten zen, hasieran ez zekielako ingelesez eta, pixka bat ikasi zuenean, ez ziotela ulertuko pentsatuta. Parman ez zegoen euskaldun asko, baina Boisen bai, eta han hobeto ibili zen.

7. Boisen euskaldun asko; senarraren aita Munitibarkoa

- **Erref**: AUL-028/009
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 00:11:22. **Bukatu**: 00:12:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Boisen euskaldun asko zegoen. Euskal etxean elkartzen ziren. Bera baino bi urte nagusiagoa zen neska euskaldun batekin bizi izan zen lau urtez. Gero Rikardo Salutregirekin ezkondu zen. Senarrak, Boisen jaioa izan arren, aita Munitibarkoa zuen.

8. Abade euskaldunak ezkondu zituen Boisen

- **Erref**: AUL-028/010
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 00:12:31. **Bukatu**: 00:15:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Senarra nola ezagutu zuen. Zinemara edo dantzara joaten ziren. Senarra Boiseko suhiltzaile izan zen 25 urtez. Doloresek Estatuarentzat lan egiten zuen bulegoa batean. 1961ean ezkondu zituen Santos Rekalde abade euskaldunak. Gero abadetza utzi egin omen zuen. Senarrak adarra jotzen dio, ez daudela legez ezkonduta esanez.

9. Santurtzitik New Yorkera itsasontziz

- **Erref**: AUL-028/012
- **Iraupena**: 0:02:38. **Hasi**: 00:15:31. **Bukatu**: 00:18:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Ameriketara bidaia. Santurtzitik New Yorkera 8 egun egin zituzten itsasontziz. Ez zuen ezer jaten barkuan, jateka ez zitzaiolako gustatzen eta mareatuta egoten zelako. Tristura ere izango zela uste du. Hirunaka egon ziren geletan. Amak izarak eta maindireak ere eraman zituen badaezpada maletan, baina gero ez zieten balio izan.

10. Dantza zalea betidanik; Boiseko dantza-taldea

- **Erref**: AUL-028/014
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:18:18. **Bukatu**: 00:19:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Aulestin herrigunean bizi ziren. Denek elkar ezagutzen zuten. Domeketan dantzara joaten zen. Beti asko gustatu izan zaio dantza. Boisen senarra eta biak dantzan ibiltzen ziren. 1960 inguruan jarri zioten Oinkari izena dantza-taldeari. Boiseko Euskal Etxea.

11. 20 urtez itzultzaile lanean

- **Erref**: AUL-028/017
- **Iraupena**: 0:03:35. **Hasi**: 00:21:29. **Bukatu**: 00:25:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Bulegoko lana utzi egin zuen alaba jaio zenean. Gero itzultzaile lanetan ibili zen 20 urtean. Espainolez ez zekien asko, baina ingelesez ez zekiten mexikarrei laguntzen zien eta berak ere espainiera ikasten zuen bide batez. Emakume euskaldun batez bitartez hasi zen. Leku askotara joaten zen, baita

Boisetik kanpora ere. Sarritan epaitegira joan behar izaten zen Nampara itzultzaile lanetara.

12. Epaitegian itzultzaile lanetan

- **Erref**: AUL-028/019
- **Iraupena**: 0:00:48. **Hasi**: 00:26:27. **Bukatu**: 00:27:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Epaitegira joan behar izaten zen Nampara itzultzaile lanetara.

13. Alabek euskaraz ulertu bai, baina hitz egin ez

- **Erref**: AUL-028/020
- **Iraupena**: 0:00:53. **Hasi**: 00:27:15. **Bukatu**: 00:28:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Alaba nagusiak ez zuen hitzik egiten ingelesez eskolan hasi zenean. Gaur egun, euskaraz ulertzen dute, baina hitz egin askorik ez. Senarrak amerikarrak dituzte. Euskal Herrira joan zirenean, lagunek esan zieten elkar ulertzeko ondo moldatu zirela.

14. Senideen bizimodua Ameriketan

- **Erref**: AUL-028/024
- **Iraupena**: 0:04:49. **Hasi**: 00:31:08. **Bukatu**: 00:35:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Neben ibilbidea Ameriketan. Nebetako batek hegazkin konpainia baten bulegoetan lan egin zuen New Yorken eta, besteak, berriz, bizargin lanean jardun zuen. Berak 18 urterekin Euskal Herrira itzuliko zela esaten zuen, baina gero iritzia aldatu zuen. Amak ez zuen etxetik kanpora lanik egin, baina ingeles pixka bat ikasi zuen. Ez zen asko irteten etxetik, lagunekin telefonoz hitz egiten zuen eta batzuetan bisitan ere etortzen zitzaizkion Oregoneko lagunak. Gidatzen ere ez zuen ikasi. Aulestin ez bezala, EEBBn beharrezkoa da kotxea.

15. Familia euskaldunen arteko harremanak Boise inguruan

- **Erref**: AUL-028/026
- **Iraupena**: 0:03:01. **Hasi**: 00:36:05. **Bukatu**: 00:39:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Gurasoek Oregoneko familia batekin harremana zuten. Gizona Berriatukoa zen eta amaren familiak lehendik ei zuen harremana. Familia euskaldunen arteko

harremanak. Euskaldunek ostatuak ere izaten zituzten. Letamendi ostatuaren nagusia, Leandra, Rikardoren (Doloresen senarra) aitonaren arreba zen.

16. Lekeitioko arrain freskorik ez Boisen

- **Erref**: AUL-028/027
- **Iraupena**: 0:01:05. **Hasi**: 00:39:06. **Bukatu**: 00:40:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Amak euskal erako jatekoak ipintzen jarraitu zuen EEBBra joanda ere. Elikagaiak lortzeko arazorik ez zuten izaten. Aulestin Lekeitiotik ekarritako arrain freskoa jaten zuten; Boisen ez dago halakorik.

17. Nazionalitate amerikarrarekin, baina euskaldun

- **Erref**: AUL-028/029
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:40:32. **Bukatu**: 00:42:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Bihotzez euskalduna da, baina paperetan amerikarra, hango nazionalitatea du eta. Nazionalitatea lortzeko, azterketa bat egin behar izan zuen. Konstituzioaren, presidenteen eta beste hainbat konturen ingurukoak ikasi behar izan zituen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-06

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com